

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30.11.1967, sp. zn. 5 Cz 119/67, ECLI:CZ:NS:1967:5.CZ.119.1967.1

Číslo: 17/1968

Právní věta:

K otázce zastoupení nezletilého dítěte rodiči.

V případech, kdy jeden z rodičů zastupuje dítě v běžných věcech, není nutné vyjádření druhého rodiče. Jde-li však o podstatnou věc, je třeba se dotázat druhého rodiče, zda s projevem zastupujícího rodiče souhlasí. Pokud by druhý rodič vyslovil nesouhlas, byly by dány podmínky pro postup podle § 49 zák. o rod.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 30.11.1967

Spisová značka: 5 Cz 119/67

Číslo rozhodnutí: 17

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Výchova dítěte, Výživné dítěte, Zastoupení

Předpisy: 94/1963 Sb. § 34

§ 36

§ 37

§ 49

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením býv. lidového soudu ve Frýdlantě byla schválena dohoda manželů - rodičů V. Š. a J. Š. ohledně nezl. Václava, nar. 20. 2. 1950, a nezl. Petra, nar. 19. 5. 1953, jíž nezl. Václav byl svěřen do výchovy otce a nezl. Petr do výchovy matky.

Státní notářství Praha-západ předložilo okresnímu soudu v České Lípě, v jehož obvodu bydlela matka s nezl. Petrem, stejnopis kupní smlouvy, jíž matka J. Š. v zastoupení nezl. Václava a nezl. Petra, vlastníků domu čp. 167 se stavební parcelou č. 173 a zahradou č. 67/6, zapsanou ve vložce č. 212 N., prodává tyto nemovitosti manželům J. Č. a H. Č., a požádala o její schválení za nezletilé.

Okresní soud v České Lípě uvedenou kupní smlouvu schválil za nezl. Petra. V důvodech pak uvedl, že pokud jde o nezl. Václava, který je ve výchově otce, bude nutno, aby za tohoto nezletilého byla

smlouva schválena soudem k tomu místně příslušným.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu, že rozhodnutím okresního soudu byl porušen zákon a toto rozhodnutí zrušil.

Z odůvodnění:

Z obsahu spisu okresního soudu plyne, že po zaslání uvedené žádosti státního notářství Praha-západ zahájil soud usnesením řízení o schválení kupní smlouvy ohledně obou nezletilých a dalším usnesením jim ustanovil opatrovníka. Tato rozhodnutí soud doručil jen opatrovníkovi a matce; také jen tento orgán a tohoto rodiče předvolal k jednání, při němž vydal napadené rozhodnutí přesto, že matka při jednání poukazovala na to, že se svým manželem - otcem nezletilých dětí nežije již pět let ve společné domácnosti, že nezl. Václav je tímto rodičem vychováván a že oba o kupní smlouvě nic nevědí.

V řízení si okresní soud neujasnil především otázky související se zastupováním nezletilých dětí rodiči, zejména pak otázku, zda jeden z rodičů může zastoupit nezletilé dítě ve všech záležitostech, aniž je třeba vyžadovat a znát stanovisko druhého rodiče.

Podle ustanovení § 34 odst. 1 zák. o rod. mají rodičovské práva a povinnosti oba rodiče. Přitom není rozhodné, zda rodiče žijí spolu nebo každý zvlášť, zda jsou rozvedeni či zda žijí v manželském společenství, případně u kterého z rodičů je dítě podle rozhodnutí soudu ve výchově. Ve všech těchto případech zůstávají rodičům práva zachována s výjimkou pouze těch případů, kdy některý z rodičů nemá způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu (§ 34 odst. 2 zák. o rod.) nebo kdy je ve svých rodičovských právech omezen (§ 44 odst. 1 a 2 zák. o rod.), případně kdy je svých rodičovských práv zbaven (§ 44 odst. 3 zák. o rod.). Jinak patří každému z rodičů vedle dalších práv a povinností také právo a povinnost své nezletilé děti zastupovat a spravovat jejich náležitosti (§ 36 zák. o rod.).

Ustanovení § 37 zák. o rod. umožňuje, aby kterýkoliv z rodičů, který je způsobilý k právním úkonům v plném rozsahu a nebyl zbaven svých rodičovských práv, zastupoval své dítě. Zastupování nezletilého dítěte je nezbytné proto, že občanský zákoník (zák. č. 40/1964 Sb.) nepřiznává nezletilému dítěti způsobilost k právním úkonům buď vůbec nebo ji přiznává jen v omezeném rozsahu (srov. § 8 a 9 o. z.). Proto zákon o rodině upravil též zastupování nezletilých dětí, které svěřil především rodičům jako zákonným zástupcům. Otec i matka mají sice každý samostatná a rovnocenná práva a povinnosti vůči nezletilému dítěti, podobně jako i dítě má stejná práva a povinnosti vůči každému z rodičů. však, může-li otec i matka zastupovat podle zákona své dítě (jako mají oba stejné právo a povinnost spravovat jeho záležitosti), není možné řešit výkon rodičovských práv a povinností tak, že by ve všech případech postačovalo, aby dítě zastupoval jeden z rodičů, aniž by byl druhý rodič dotázán na stanovisko, na jeho názor na řešenou záležitost apod. Zákon o rodině předpokládá, že rodič, který zastupuje dítě, jedná v souladu s vůlí druhého rodiče. Pouze v těch případech, kdy by jeden z rodičů zastupoval dítě v běžných věcech (arg. a contr. § 49 zák. o rod.), není nutné vyjádření druhého rodiče. Jinak však - jde-li o věc podstatnou - musí být zjištěno, že projev zastupujícího rodiče je též výrazem vůle druhého rodiče. To znamená, že - vystupuje-li jako zástupce dítěte jen jeden rodič - je třeba se dotázat druhého rodiče, zda s projevem zastupujícího rodiče souhlasí. Pokud by druhý rodič vyslovil nesouhlas, byly by dány podmínky pro postup podle § 49 zák. o rod.

Uvedenými úvahami se měl řídit i okresní soud v řízení o schválení kupní smlouvy za nezletilce a zjistit i stanovisko otce k uzavření smlouvy, neboť teprve jeho projev mohl dát odpověď na otázku, zda snad nedošlo mezi rodiči k neshodě o podstatné věci při výkonu rodičovských práv a povinností. S tím samozřejmě souvisí i povinnost soudu zjišťovat v řízení, zda v minulosti nebyly upraveny práva a povinnosti rodičů k nezletilým dětem, vyžádat příslušné spisy soudu péče o nezletilé a v souladu s nimi si ujasnit okruh účastníků řízení o schválení kupní smlouvy, mezi něž patří nepochybně i otec

nezletilých dětí.

Jestliže si okresní soud nesprávně vyložil ustanovení zákona o rodině o zastupování nezletilých dětí a jestliže nejednal s otcem dětí jako účastníkem řízení, porušil zákon v ustanoveních § 6, 18, 20, 120 odst. 1 a § 132 o. s. ř. ve spojení s ustanoveními § 34 odst. 1, § 37 odst. 1 a § 49 zák. o rod.